

A Győri Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság Győrött, a 2016. évi szeptember hó 20. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

v é g z é s t :

A kényszermunka büntette és más bűncselekmények miatt **vádlott** ellen indult büntető ügyben a Veszprémi Törvényszék 2016. évi március hó 30. napján kihirdetett 3.Bf.285/2015/4. számú **ítéletét helybenhagyja.**

I n d o k o l á s :

A Tapolcai Járásbíróság a 2.B.306/2014/39.szám alatti ítéletével **vádlottat** bűnösnek mondta ki a Btk. 193.§ /1/ és /2/ bekezdés a/ pontja szerint minősülő kényszermunka büntetében és a Btk. 370.§ /1/ és /2/ bekezdés b/, bb/ alpontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett lopás vétségében, mint közvetett tettest. Ezért halmazati büntetésül 3 év 3 hónapi börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Kimondta, hogy a vádlott legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Kötelezte a vádlottat, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül fizessen meg **magánfél** részére 24.000 Ft-ot kártérítésként, valamint az államnak 15.000 Ft eljárási illetéket. Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről. A vádlottat az ellene 1 rb, a Btk. 193.§ /1/ és /2/ bekezdés a/ pontja szerint minősülő kényszermunka büntetének vádja alól felmentette. Kötelezte az eljárás során felmerült bűnügyi költség egy részének megfizetésére, míg a fennmaradó bűnügyi költségről megállapította, hogy az az állam terhén marad.

Az ítélet ellen az ügyész a vádlott terhére, a részfelmentés miatt, és a büntetés súlyosítása végett, míg a vádlott és védője felmentésért jelentettek be fellebbezést.

A Veszprémi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 3.Bf.285/2015/4.szám alatti ítéletével a Tapolcai Járásbíróság ítéletét megváltoztatta, **vádlottat** bűnösnek mondta ki további 1 rb, a Btk. 193.§ /1/ és /2/ bekezdés a/ pontja szerint minősülő kényszermunka büntetében is. Ezért a vádlottal szemben halmazati büntetésként kiszabott szabadságvesztés tartamát 5 évre, a közügyektől eltiltás tartamát ugyancsak 5 évre felemelte. Mellőzte a **magánfél** polgárjogi igényének elbírálásával kapcsolatos rendelkezést és a járásbíróság felmentő rendelkezését is. Az addig felmerült bűnügyi

költség teljes összegének megfizetésére kötelezte a vádlottat, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bizonyítás keretében felmerült bűnügyi költségről megállapította, hogy azt az állam viseli.

A bűnösségi kör bővülése miatt a másodfokú eljárásban megnyílt a másodfellebbezés lehetősége. Ezen jogorvoslati jogosultsággal élt a vádlott az ok megjelölése nélkül, míg védője elsősorban felmentésért, másodlagosan enyhítést célozva.

A Győri Fellebbviteli Főügyészség átiratában - és képviselője azt részletesen indokolva a harmadfokú nyilvános ülésen - hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásban eljárási szabálysértéssel kihallgatott két tanú ismételt kihallgatásával kiküszöbölte a járásbíróság által vétett eljárási hibát, egyéb olyan, sem abszolút, sem relatív eljárási szabálysértés nem történt az eljárásokban, amely a felülvizsgálat akadályát képezhetné. A másodfokú ítélet alapjául szolgáló tényállás megalapozott. Vizsgálta a fellebbviteli főügyészség képviselője az időbeli hatály kérdését is, rámutatva az 1978.évi IV. tv és a 2012.évi C. tv. 2013. július 1. napjától hatályos kényszermunkával kapcsolatos adott szabályozására. Reflektálva e körben a védői felvetésekre annak az álláspontjának adott hangot, hogy a vádlott tényállásban írt emberi szabadság elleni cselekménye a jelenleg hatályos Btk. hatályba lépése előtt is büntetendő volt, legalább a kényszerítés törvényi tényállásán belül. A cselekmények minősítését valamennyi bűncselekmény esetében törvényesnek ítélte. A büntetéskiszabási tényezők körét annyiban kérte pontosítani, hogy további enyhítő körülmény, hogy **vádlott** két kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik, a kárt megtérítette, míg további súlyosító körülmény, hogy a beszámítási képességében korlátozott **sértett** sérelmére is éveken keresztül folytatta kizsákmányoló cselekményét. A másodfokon kiszabott, a középértéket el nem érő büntetést a vádlott javára feltárható enyhítő körülményekre tekintettel helyénvalónak találta, így - egyetértve az egyéb járulékos rendelkezésekkel is - a másodfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

Vádlott védője a bejelentett fellebbezést írásban indokolta fenntartva a kétirányú fellebbezést, melyet kiegészített az ítéletek hatályon kívül helyezésére irányulóan is. A védő a fellebbezésben elsőként hivatkozott arra, hogy a kényszermunka büntetett jelenlegi formájában az 1978.évi IV.tv. nem rendelte büntetni. A kényszermunka tilalmát a 175.§ /2/ bekezdése a személyi szabadság megsértése tényállása keretén belül szabályozta, önálló bűncselekményként nem nyert büntetőjogi védelmet. A törvény a fenti szabályozás szerint a kényszermunka büntethetőségét ahhoz a feltételhez kötötte, ha a cselekmény sértettjét emberkereskedelemmel összefüggésben fosztották meg személyi szabadságától és dolgoztatták. A kényszermunka önálló tényállásként csak 2013. július 1. napjától, az új Btk. hatályba lépésével került szabályozásra, így a nullum crimen sine lege alapelvének megfelelően csak ezen időponttól kezdődően büntethető a tényállási elemeket maradéktalanul megvalósító

elkövető. A Btk. 1.§-ából adódóan **vádlott** esetében csak 2013. július 1. napját követően vizsgálható, hogy cselekménye megvalósította-e a kényszermunka büntetének tényállási elemeit. Sem az első- sem a másodfokú bíróság nem foglalt állást ítéleteiben a kérdésben, hogy **vádlott** 2013. július 1. napját követően valósította meg olyan magatartást, amely alkalmas a kényszermunka büntette elkövetésének megállapítására. Ezzel kapcsolatosan indokolási kötelezettségüknek oly mértékben nem tettek eleget, amely a harmadfokú eljárásban ki nem küszöbölhető megalapozatlansághoz vezetett, így az első és a másodfokú bíróság ítéletének a Be. 373.§ III/a. pontja szerinti hatályon kívül helyezése indokolt. Hivatkozott a védelem emellett arra is, hogy a kényszermunka megállapításához nem elegendő annak bizonyítása, hogy a sértett kiszolgáltatott helyzetben volt, azt is bizonyítani kell, hogy az elkövetői magatartás, vagyis a kényszerítés 2013. július 1. napját követően valósult meg. Az irányadó tényállás ugyan tartalmaz megállapításokat a sértettekkel szemben kifejtett erőszak és fenyegetés mibenlétét illetően, azonban azok időpontja nem tisztázott, így sem **sértett2.-t** sem **sértettet** érintően a kényszermunka bűncselekménye nem állapítható meg, ezért a védelem a 2 rb kényszermunka büntette alóli felmentésre tett másodlagosan indítványt, míg a maradék, vagyon elleni bűncselekmény miatt a vádlottal szemben próbára bocsátás alkalmazását kérte. A harmadlagos, enyhítést célzó fellebbezés keretében a védelem a bizonyítéki körön belül azokra az álláspontja szerint fontos tényezőkre világított rá, amelyek ellentmondanak a minősített eset, vagyis a sanyargatással elkövetés megállapításának, így annak mellőzésére és az enyhítő körülmények jelentős túlsúlyára figyelemmel felfüggesztett szabadságvesztés kiszabására tett indítványt.

A harmadfokú nyilvános ülésen a védő az írásbeli fellebbezésben foglaltakat fenntartotta.

Vádlott röviden összefoglalva korábbi védekezését, csatlakozott védőjéhez.

Az ítélet tábla a harmadfokú felülbírálat során elsőként a védelmi fellebbezések joghatályosságát vizsgálta. E körben megállapította, hogy a Be. 386.§ /1/ bekezdés a/ pontja értelmében a bejelentett fellebbezések joghatályosak, hiszen a másodfokú bíróság az első fokon e bűncselekményben felmentett **vádlott** bűnösségét megállapította további 1 rb. kényszermunka büntetésében is. Ezt követően az ítélet tábla a Be. 387.§-ának megfelelően vizsgálta az első- és másodfokú bíróság eljárását és a másodfokú ítéletet függetlenül attól, hogy ki és miért fellebbezett. Ennek során megállapította, hogy a bíróságok az eljárásuk során nem vétettek olyan abszolút vagy relatív eljárási szabálysértést, amely az érdemi felülbírálat akadályát képezhetne volna. A másodfokú felülbírálatot végző Veszprémi Törvényszék bizonyítás felvételével orvosolta az elsőfokú bíróságnak a I. és III. számú tanúk kihallgatása során vétett eljárási hibáját, ismételten, immár Be-szerűen kihallgatta a két tanút. Szakértő meghallgatásával tisztázta a lopással okozott kár tényleges összegét, **magánfél**

nyilatkoztatásával a polgárjogi igény vonatkozásában is megalapozott rendelkezést hozott.

A harmadfokú eljárásra előírt szigorú szabályok szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amelynek alapján a másodfokú bíróság a megtámadott ítéletet hozta, kivéve, ha ez a tényállás megalapozatlan. Tekintve, hogy a harmadfokú eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a harmadfokú bíróság a tényállás megalapozatlanságát csak az iratok tartalma alapján vagy helyes ténybeli következtetéssel küszöbölheti ki, ellenkező esetben kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezése mellett dönthet. Ilyen ki nem küszöbölhető megalapozatlanságot az ítélőtábla a másodfokú bíróság által irányadónak tekintett tényállásban nem észlelt. A törvényszék által kiegészített, illetve pontosított tényállás teljes mértékig megalapozott, valamennyi, a vád tárgyává tett bűncselekmény törvényi tényállási elemét maradéktalanul tartalmazza, így a Be. 388.§ /1/ bekezdése értelmében alapját képezhette a harmadfokú bíróság határozatának is.

Jelen ügyben számos személyi bizonyíték állt a bíróságok rendelkezésére. **vádlott, sértett2., sértett** tanúk vallomásán kívül a bizonyítás anyagát képezte a vádlott lakóháza és tanyája környezetében élő, mozgó személyek köre, akiknek megfelelő rálátása volt a sértettek élethelyzetére, ezen kívül tanúvallomást tettek a sértetteket korábban foglalkoztató gazdák, **sértett** hivatalos gondnoka is. Emellett rendelkezésre állt a gyámhivatali meghallgatás anyaga is. Ezen széleskörű személyi bizonyítéki körön kívül igen lényeges tényezőket, adatokat rögzített a nyomozóhatóság a helyszíni szemle során készült jegyzőkönyvekben, fényképmellékekben. Ez utóbbi bizonyítékok igen meggyőző tartalommal bírtak, azon túl, hogy cáfolták a vádlottnak a gyámhatóság előtt tett nyilatkozatát, vitát nem tűrő módon adtak rálátást a sértettek lakhatási körülményeire, vagyis, hogy a sértettek szálláshelyeül kijelölt helyiségek alig- alig érték el az „építményi” szintet, a mindennapi életvitelhez szükséges feltételek nem voltak adottak bennük. **Sértett** szigeteletlen, nem zárható, rágcsálók által is lakott építményben volt kénytelen élni az életét vízvételi lehetőség és áram nélkül. **Sértett2.** sem volt kedvezőbb helyzetben, hiszen megcáfoltan nem a vádlott házában, hanem a pajtában egy számára elkülönített, épp csak a létfenntartást biztosító részben kapott elhelyezést. A sértettek nagyfokú kiszolgáltatottságuk és érdekérvényesítő képességük hiányában maradtak a többszörösen is kifogásolható életkörülmények ellenére a vádlott fennhatósága alatt és végezték a számukra kiadott munkát. A fentiek szerint rögzített irányadó tényállás megállapításait a bizonyítékok teljes mértékig leigazolták.

Ilyen körülmények mellett nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor úgy találta, hogy a vádlott bűnössége **sértettet** érintően is megállapítható a Btk. 193.§ /1/ és /2/ bekezdés a/ pontja szerinti kényszermunka büntetében, ezen túlmenően a járásbíróság

okszerűen vont következtetést az egyéb bűncselekmények kapcsán a bűnösségre, azokat az anyagi jogi szabályoknak megfelelően minősítette.

Az irányadó ítéleti tényállás 2007-2013. novemberéig terjedő időszakot ölel fel, vagyis a bűncselekmények már a 2012.évi C.tv. 2013. július 1. napjával történő hatálybalépését követően váltak befejezetté. Ettől az időponttól kezdve rendeli büntetni a Btk. önálló bűncselekményként a kényszer munkát függetlenül attól, hogy milyen előzmények után kerül sor a passzív alany munkavégzésre kényszerítésére. Mindebből következően az alkalmazandó jogszabály és a törvényesség kérdése fel sem merülhet, ezért a felülbírálat során ezen védelmi felvetésekkel érdemben nem volt szükséges foglalkoznia, állást foglalnia az ítélet táblának. A tényállásból megállapíthatóan a sértettek éveken keresztül éltek a vádlott fennhatósága alatt. **sértett2.** háza elvesztését követően hajléktalanná vált, majd 2007-ig egy szarvasmarha telepen dolgozott lakhatásért, ellátásért és egy csikóért. Amikor korábbi munkaadója már nem tudta foglalkoztatni egzisztenciálisan teljesen kiszolgáltatott helyzetbe került. Ugyanez mondható el **sértett** esetében is azzal, hogy az ő kiszolgáltatottsága nem csak egzisztenciális, hanem személyi jellegű is volt, hiszen cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt állt. Egyikőjüknek sem volt tényleges lehetősége, hogy ebből a számukra megoldhatatlan, kilátástalan helyzetből kitörjenek, életkörülményeiken pozitív irányban változtassanak, így kénytelenek voltak alávetni magukat a **vádlt** által kifejtett kizsákmányoló jellegű visszaélésnek. Mindemellett megállapítható az is, hogy amennyiben munkavégzésüket a vádlott nem látta elfogadhatónak, velük szemben erőszakot és fenyegetést is alkalmazott mindaddig, amíg az előző tapasztalatokból okulva életüket alapvetően a vádlottól való fenyegetettség érzése határozta meg. Ilyen körülmények között a több évet átölelő időszakon belül nem lehet, és a büntetőjogi felelősség szempontjából nem is szükséges az új és a régi Btk. hatályba lépésének viszonylatában az egyes elkövetési magatartások ilyen szintű pontossággal való rögzítése. Ezt a régi és az új Btk. hatálya alatti, hosszú éveken átívelő periódust csak egységesen és az összes körülményt figyelembe véve lehet értékelni büntetőjogi szempontból.

A törvényszék határozatában megadta a választ - a passzív alanyok oldaláról nézve -, hogy a 2013. évi július hó 1. óta hatályos törvényi szabályozás szerinti tényállást az ettől kezdődő időszakra nézve miért látta megvalósultnak, miért foglalt állást úgy, hogy a vádlott a tényállásban írt magatartásával megsértette nem csak **sértett2.**, hanem **sértett** esetében is az egyéni, önrendelkezési és munkavégzéssel kapcsolatos cselekvési szabadságot.

Az ítélet tábla ezen érveket illetően a másodfokú bíróság döntését megalapozottnak találta. Az első fokú bíróság ezzel kapcsolatos érvelését az ítélet tábla sem tudta osztani. A másodfokú bíróság határozatában támadhatatlan indoklás mellett foglalt állást abban, hogy sértett 2. és **sértett** helyzetének megítélésében a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából nem lehet különbséget tenni. A cselekmény

kizsákmányoló, a cselekvési szabadságot megszüntető, vagy lényegesen korlátozó jellege miatt a sértett helyzetfelismerését esetlegesen korlátozó szellemi képessége sem adhat felmentést a felelősségre vonás alól. Itt kell megjegyezni azt is, hogy a munkavégzés jellege, nehézsége, mennyisége, nem is igazán mutatott eltérést a két sértett viszonylatában.

Az első fokú bíróság **sértett** vonatkozásában kifejtett érvelése semmilyen szinten nem következik az adott diszpozícióból, illetve nem vezethető le a kialakult joggyakorlatból sem.

A másodfokú bíróságnak a bűnösségi kör változására tekintettel új büntetést kellett kiszabnia. A büntetést a 7 éves középértéktől lefelé eltérő, 5 éves tartamban határozta meg, figyelembe véve a cselekmény konkrét tárgyi súlyát, a cselekményekhez köthető passzív alanyok oldalán mutatkozó következményeket, a vádlott egészségi állapotát és az egyéb bünteteskiszabási tényezőket is. Valamennyi a vádlott javára szóló enyhítő körülmény értékelést nyert a büntetésben, így az ítéletábra annak a törvény által lehetséges, lényeges enyhítését nem látta indokoltnak, a kisebb mértékű enyhítést pedig a Be.371.§./2/ bekezdése tilalmazza.

A törvényszék az ítélet 8. oldal 3. bekezdésében helyesen hivatkozott rá, hogy a bűnösségi kör bővülése miatt új büntetést kellett kiszabnia. Ennek a rendelkező részben is meg kell mutatkoznia, mégpedig úgy, hogy a másodfokú bíróság nem „felemeli” az első fokon kiszabott büntetést, hanem a vádlottat az első- és másodfokon terhére rótt bűncselekmények miatt adott büntetésre „ítéli”. Tekintve, hogy a másodfokú ítélet fentebbi indokolása mellett ez inkább szövegezési hiba, a harmadfokú bíróság emiatt a törvényszék ítéletén nem kívánt változtatni, csupán a jövőre nézve tartotta szükségesnek felhívni a figyelmet a helyes gyakorlat alkalmazására.

A másodfokú ítélet egyéb járulékos rendelkezései is törvényesek, ezért a harmadfokú bíróság a törvényszék ítéletét a Be.397.§-a alapján helybenhagyta.

Győr, 2016. szeptember hó 20. napján

Dr.Kovács Tamás sk. a tanács elnöke	Dr.Takácsné dr.Helyes Klára sk. a tanács tagja, előadó	Dr.Németh Balázs sk. a tanács tagja
--	--	--

Z á r a d é k :

Ezzel a végzéssel a Veszprémi Törvényszék 2016. március hó 30. napján kelt 3.Bf.285/2015/4. számú ítélete a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Győr, 2016. szeptember 20. napján

Dr. Kovács Tamás sk.
a tanács elnöke

a kiadmány hitelül kiadó